
**KUNST
DOET
ER TOE**

Kunst doet er toe.

Dat bleek niet alleen uit de bereidheid van minister Plasterk en de Tweede Kamer om de kunstensector tegemoet te komen, ook de grote steden hebben hierin duidelijk stelling genomen. Dit heeft geleid tot een toename van het budget voor de kunstinstellingen en een sterkere culturele profilering van de grote steden. Dat is grote winst, niet voor iedereen maar wel voor de sector in het algemeen.

Bijzondere bijkomstigheid daarbij is dat politici niet schromen om eigen keuzes te maken en meer dan voorheen afwijken van hun adviesorganen. Dat betekent een verschuiving van krachten die het kunststelsel gevoeliger maakt voor politieke voorkeuren en de rol van *peer-review* bij de adviesraden ter discussie stelt. Met name de keuze van de Amsterdamse wethouder Gehrels om 'een nieuwe en consequente invulling' te geven aan de taakverdeling tussen Rijk en gemeente heeft gevolgen voor het bestel: afname en infrastructuur voor de gemeente, aanbod voor het Rijk. Het is te hopen dat voor de instellingen die hun positieve advies niet uitgevoerd zien en daardoor nu tussen wal en schip vallen een oplossing wordt gevonden.

Duidelijk is dat het nieuwe beleid nog niet 'af' is. Nog al wat instellingen zijn in een doolhof van regelingen, criteria en functies de verkeerde kant uitgestuurd.

Het kwaliteitscriterium is de laatste jaren als een onhandig subjectief begrip van de eerste plaats verdreven. Het is de vraag of dat verstandig is. Daarnaast wordt een tweedeling zichtbaar: instellingen die zijn doorverwezen naar de fondsen vallen, anders dan de instellingen in de basisinfrastructuur, buiten het bereik van politici en bestuurders. Juist dat kwaliteitscriterium (want daar worden fondsen geacht het grootste gewicht aan te hangen) wordt nu gehanteerd als scheidslijn. Wie garandeert straks nog de samenhang en de doorstroming? Welke rol speelt de Raad voor Cultuur als het gaat om de samenhang van het bestel? Toezicht op de fondsen in de vorm van een code cultuurfondsen is nog steeds niet geregeld.

Terecht constateert Ron Rijghard (*NRC Handelsblad*, 22 sept. 2008) dat het systeem niet transparanter en minder bureaucratisch is geworden: zelfs insiders tasten geregeld in het duister, laat staan dat zij het aan de buitenwereld kunnen uitleggen. Het streven om de lobby van individuele instellingen op grotere afstand van de politiek te zetten heeft plaatsgemaakt voor een bredere politieke betrokkenheid vanuit Rijk, provincies en gemeenten. Maar tegelijkertijd spelen politieke voorkeuren een grote rol bij de verdeling van middelen. En deels niet op grond van een deskundig advies. Bij de komende evaluatie van het nieuwe stelsel zal dat ongetwijfeld een heet hangijzer zijn. Maar die evaluatie komt pas na de begrotingsbehandeling van 27 oktober aan de orde. Hierbij ontvangt u alvast een verkorte nieuwsbrief met de laatste stand van zaken.

Marianne Versteegh
Algemeen secretaris Kunsten '92

2 TEN GELEIDE

3 ACTUEEL Knelpunten

6 DESGEVRAAGD Kinderen van de rekening

8 OPINIE Een cultuur van ontwerpen Rob Docter

10 ACHTERGROND Filmsector ontevreden over documentaire- en animatiebrief

12 UITGELICHT Internationaal kunstbeleid kent vele prioriteiten

15 VERENIGING

KNEL- PUNTEN

Per 1 januari 2009 wordt een geheel nieuw stelsel ingevoerd. Dat is een omwenteling waarvan de effecten nog niet zijn te overzien. Hier volgt een kort overzicht van de stand van zaken en de knelpunten die er nog liggen. Op 27 oktober vindt de definitieve besluitvorming hierover plaats tijdens het begrotingsdebat Cultuur in de Tweede Kamer.

Cultuurprofijt

Iedere cultuurproducerende instelling krijgt met ingang van 2009 een generieke korting opgelegd vanwege de doorvoering van het profijtbeginsel. In 2009 bedraagt die korting 1,7%; in latere jaren 3,4%. Daar staat tegenover dat Plasterk vanaf 2010 10 miljoen euro per jaar in een matchingsregeling voor eigen inkomsten van cultuurproducerende instellingen investeert, en 5 miljoen euro in een ontwikkelingsregeling voor cultureel ondernemerschap en maatschappelijk draagvlak. De normen voor eigen inkomstenverwerving zijn overigens nog niet bekend.

Nu al constateren we het volgende:

- De recente ontwikkelingen op de financiële markten, waarbij de eerste berichten over inkrimpende particuliere fondsen voor cultuur al verschijnen, zullen het voor instellingen eerder moeilijker dan makkelijker maken om meer geld uit de 'markt' te halen.
- De voorgestelde generieke korting gecombineerd met verhoging van eigen inkomstennormen gaat vermoedelijk grote problemen opleveren. Bovendien zal de oorspronkelijke doelstelling: verbreding van het maatschappelijk draagvlak dan niet langs die lijn kunnen worden gerealiseerd.
- Bij de musea wordt de cultuurprofijtkorting berekend over zowel huisvesting- als exploitatiesubsidie, waardoor zij onevenredig hoog worden aangeslagen. Extra inkomsten kunnen namelijk alleen worden gegenereerd over het exploitatiegedeelte. Musea delen ook niet in de extra 3,7 miljoen euro die de langjarig gefinancierde podiumkunstinstanties ter compensatie in het vooruitzicht is gesteld.
- Voor instellingen die geen of een geringe verhoging van de subsidie tegemoet kunnen zien, betekent de cultuurprofijtkorting in eerste instantie een bezuiniging. Matching van extra inkomsten vindt achteraf plaats waardoor instellingen beginnen met een achterstand. Continuering van bestaande activiteiten wordt problematisch, nieuwe plannen in werking zetten onmogelijk.

Effecten van nieuw beleid

De samenhang in het culturele stelsel vertoont hiaten en is op sommige punten nog onvoldoende uitgewerkt.

- Er is discussie over de gevolgen van de besluitvorming van het NFPK+ over de sectoren nieuwe muziek, jazz en wereldmuziek. De commissie muziek van dat fonds erkent dat er 'witte plekken' zijn ontstaan en komt voor 1 november met een aanvullend advies over aanvullend subsidie-instrumentarium dat beter aansluit bij de praktijk. Hier dient dan wel voldoende geld voor te zijn.
- Een aantal instellingen raakt bekneld tussen wal en schip omdat zij niet op al hun functies en taken in de

basisinfrastructuur zijn beoordeeld en ook geen middelen bij de fondsen kunnen aanvragen. Anderen dreigen het slachtoffer te worden van onuitgewerkt beleid, omdat de regelingen van het nieuwe Participatiefonds nog steeds niet bekend zijn. Het gaat in beide gevallen veelal om instellingen die opereren op het snijvlak van amateurkunst en professionele kunst en die een belangrijke ontwikkelingsfunctie vervullen op het gebied van culturele diversiteit.

- Tenslotte kunnen andere overheden eenzijdig beslissingen nemen, met onvoorziene gevolgen voor culturele instellingen en voor de samenhang van het stelsel als geheel. Een voorbeeld hiervan is het Kunstenplan 2009-2012 van de gemeente Amsterdam, waarin in een te laat stadium een aantal positief geadviseerde instellingen wordt terugverwezen naar het Rijk.
- Een enkele positief beoordeelde instelling blijkt door gebrek aan overleg tussen overheden en verschuiving van verantwoordelijkheden toch in de problemen te komen.

De Tweede Kamer heeft al gevraagd om een brief aan de minister over de inhoudelijke gevolgen van de stelselwijziging en de consequenties voor sommige sectoren. Bij een debat hierover in de Tweede Kamer zou de Raad voor Cultuur in adviserende zin moeten worden betrokken, liefst zo spoedig mogelijk.

Positief geadviseerd en niet of onvoldoende gehonoreerd

- Het NFPK+ kan met het huidige budget niet alle door hem positief beoordeelde aanvragen honoreren. En dus krijgen zes uitstekend presterende instellingen, met positief beoordeelde toekomstplannen, hun aanvraag als gevolg hiervan niet toegekend of zien hun huidige subsidie zelfs stopgezet. Deze Groep van Zes bestaat uit anoukvandijk de, Grachtenfestival, Operadagen Rotterdam, Skin, Tafel van Vijf en Vrije Val / Muziektheater Frank Groothof.
- Met het subsidieplan en de Motie Hamer hebben cultuurproducerende instellingen alsnog het grootste deel van de geadviseerde subsidieverhoging toegewezen gekregen. Dat geldt in veel mindere mate voor de sectorinstellingen (zij hebben 1 miljoen euro meer te besteden en komen nog 2,7 tekort), maar niet voor de fondsen. Dat betekent dat bestaande knelpunten daar niet worden opgelost. Een paar voorbeelden: de ondersteuning van de documentaire- en animatiefilm door het Nederlands Fonds voor de Film en het Stimuleringsfonds Nederlands Culturele Omroepproducties, en die van lokale architectuurcentra en internationale projecten door het Stimuleringsfonds voor Architectuur.
- In Kunst van Leven wordt een ruimer budget toegezegd voor projecten op het terrein van nieuwe media en e-cultuur. Het budget voor nieuwe media in de basisinfrastructuur zou daarom worden verhoogd. Door de wijze van reparatie van de budgetten (Randstad 75-80% en regio 100%) komen juist nieuwe media-instellingen er bekaaid van af, omdat het overgrote deel van de ontwikkelinstellingen is in de Randstad gevestigd is.

[Redactie]

STAND VAN ZAKEN

Op Prinsjesdag maakte minister Plasterk bekend dat hij 10,1 miljoen euro toevoegt aan het budget voor de culturele basisinfrastructuur. Ook wil hij 4 miljoen euro extra besteden aan instellingen van internationaal belang. Tijdens de algemene politieke beschouwingen deed de Tweede Kamer, op initiatief van PvdA-fractievoorzitter Mariëtte Hamer, een toezegging voor nog eens 10 miljoen euro extra. De politiek heeft daarmee duidelijk laten weten: kunst doet er toe.

De impasse die was ontstaan doordat minister Plasterk het oorspronkelijke advies van de Raad voor Cultuur had afgewezen en alle instellingen terug waren gezet op het niveau van 2006, leek vlak voor de zomer immers nog onoplosbaar. Nu is dat advies toch voor een flink deel gehonoreerd. Ook is er voor een aantal langjarig gefinancierden meer ruimte. Voor veel instellingen betekent dat een fikse duw in de goede richting. Er blijft niettemin nog het nodige werk aan de winkel.

VERDELING VAN EXTRA GELDEN

Voor de vierjarige producerende instellingen in de basisinfrastructuur is nu in totaal 13 miljoen euro extra beschikbaar. Bij de begroting kregen instellingen in de regio's Noord, Oost en Zuid de subsidieverhoging die de Raad voor Cultuur oorspronkelijk had geadviseerd, alsnog voor 100% toegekend (3,1 miljoen euro). Voor instellingen in de Randstad gaat het om 30% van die verhoging (4 miljoen euro). Door de regio procentueel méér extra geld toe te kennen, komt Plasterk tegemoet aan de wens van de Tweede Kamer voor een betere spreiding van de kunstsubsidies over het land.

Door de motie Hamer krijgen vierjarige instellingen in de basisinfrastructuur er nog eens 6 miljoen extra bij, zodat ook de adviezen van de Raad over instellingen in de Randstad voor het grootste gedeelte opgevolgd kunnen worden (ongeveer 75% à 80% van hun verhoging).

Voor de oplossing van knelpunten bij enkele musea stelt Plasterk in de begroting 2,4 miljoen euro beschikbaar.

Voor de sectorinstututen gaat het in totaal (begroting en motie Hamer samen) om 1 miljoen euro extra. Zij worden tevens ontzien bij de invulling van de bezuinigingstaakstelling en krijgen geen generieke korting opgelegd.

Dankzij de motie Hamer konden ook de budgetten voor langjarige gesubsidieerde orkesten, dans- en opera-gezelschappen worden verhoogd met 3,7 miljoen euro. Het bedrag wordt naar rato aan de subsidies toegevoegd (met uitzondering van het Concertgebouworkest).

Ten slotte komen er drie Kanjersubsidies voor internationale excellentie beschikbaar voor het Koninklijk Concertgebouworkest, het Mauritshuis en een nader te bepalen instelling. In totaal is hiermee 4 miljoen euro gemoeid, waarvan er 3 afkomstig is uit de enveloppe cultuur.

*‘ Vooruitgang
bieden doe
je ook door te
investeren in
cultuur ’*

DE PLUSSEN EN MINNEN UIT HET REGEERAKKOORD
Alle bedragen in miljoenen euro's

EXTRA MIDDELEN IN 2011		BEZUINIGINGEN IN 2011	
Mooier Nederland*	12,0	Digitalisering	5,4
- Brim, waaronder kerken	4,0		
- Groene/archeologische monumenten	4,0		
- Antillen	2,0		
- Architectuurnota/wederopbouw	2,0		
Participatie	50,5	Specifieke regelingen scholing en arbeidsparticipatie Kunsten	2,2
- Nationaal Historisch Museum	12,0		
- Gratis musea t/m 12 jaar	5,0		
- Cultuur en brede school	5,0		
- Programmafonds Cultuurparticipatie	22,2	< > Actieplan Cultuurbereik	13,7
- Cultuurkaart	4,3		
- Leesbevordering	1,5		
- Programmafonds Antillen	0,5		
Sterke Cultuursector	18,7	Cultuurprofijt cultuurproducerende instellingen	10,0
- Cultuurprofijt-matching regeling	10,0		
- Cultuurprofijt flankerend beleid	5,0		
- Internationale excellentie	3,0		
- Vermeerprijs	0,2		
- Friciekosten	0,5** +		+
TOTAAL invulling enveloppe	+ 81,2***		-31,2***

* na 2011 voor Brim 6 miljoen en niets meer voor de Antillen

** friciekosten in 2009 ten laste van enveloppe bedragen 5,1 miljoen

*** 18,8 miljoen van de enveloppe wordt ingezet voor saldering van de cultuurprofijtkorting, totaalbedrag intensiveringen komt daarmee op 81,2 miljoen i.p.v. 100 miljoen.

VERDELING 20,1 MILJOEN EXTRA
Alle bedragen in miljoenen euro's

VERDELING	PRINSJESDAG	MOTIE HAMER
BIS vierjarig		
- regio's Noord, Oost, Zuid	3,1 (100% advies)	6,0 (ca. 75-80% geadviseerde verhoging)
- overige regio's en G3	4,0 (30% advies)	
Sectorinstituten	0,7	0,3
Musea (knelpunten excl. huisvesting)	2,4	
Orkesten, opera- en dansgezelschappen langjarig (excl. Concertgebouw Orkest)		3,7 (naar rato verdelen)
TOTAAL EXTRA MIDDELEN	10,1	10,0
Daarnaast		
Kanjersubsidies internationale excellentie	4,0 (waarvan 3,0 uit enveloppe cultuur)	
HGIS-gelden	4,4 (ca.)	

Financiering extra middelen

De 10 miljoen euro die Plasterk extra beschikbaar stelt voor de Basisinfrastructuur komt voor het grootste gedeelte uit beschikkingen binnen de cultuurbegroting (6 miljoen). Voor de overige 4 miljoen wordt elders op de OCW begroting dekking gevonden.

De 4 miljoen aan 'Kanjersubsidies' voor o.m. het Mauritshuis en het Koninklijk Concertgebouw Orkest komen voor 3 miljoen ten laste van de enveloppe cultuur.

De motie Hamer c.s. wordt gefinancierd uit de algemene middelen.

KINDEREN VAN DE REKENING

Getroffen instellingen reageren kort op de situatie waarin zij zich nu bevinden.

Hoe reageren instellingen wanneer de subsidie gestopt wordt? Heel verschillend: van 'we nemen het verlies en zijn bezig met onze afscheidstournee' tot 'we zullen alles op alles zetten om het ensemble overeind te houden'. En als gekozen wordt voor dat laatste, welke wegen worden dan bewandeld? Wat ook vaak voor blijkt te komen, is dat verschillende overheden diametraal tegenovergestelde besluiten over een instelling nemen. Ga je dan door op een lager ambitieniveau of sluit je de tent alsnog? Kunsten '92 vroeg 6 leden in deze situatie om een korte reactie, die u door de Nieuwsbrief heen verspreid treft.

Karin Lucet
zakelijke leider ALBA theaterhuis

De adviescommissie van de gemeente Den Haag heeft eerder uitgesproken positief over ons geadviseerd. Het ziet ernaar uit dat de gemeenteraad zal besluiten dat advies over te nemen, maar niet de weggevallen subsidie van het rijk aan te vullen.

Het zou kunnen dat wij bij het Participatiefonds in oprichting ondergebracht worden. Het vervelende is echter dat de regelingen van het Participatiefonds nog steeds niet bekend zijn. Je weet dus totaal niet waar je aan toe bent en voelt je van het kastje naar de muur gestuurd.

Met ons vergelijkbare organisaties als DOX en Don't Hit Mama zijn wel ondergebracht in de basisinfrastructuur, of in het geval van Siberia bij het NFPK+. Terwijl wij, net als Jongerentheater 020, tussen wal en schip dreigen te vallen.

Jerry Remkes
zakelijk leider anoukvandijk dc

Op basis van een positieve beoordeling je subsidie stopgezet zien, dat voelt als bijzonder onrechtvaardig. Zo voelt het NFPK+ het ook, maar het geld was op.

Er zijn nog vijf instellingen die in een vergelijkbare situatie verkeren, we noemen ons de Groep van Zes. Samen met bijna alle instellingen die wél geld van het fonds ontvingen, hebben we een petitie bij de Tweede Kamer ingediend. We vragen om het NFPK+ extra budget te geven om ook die laatste zes instellingen te kunnen honoreren.

De Kamer bemoeit zich niet langer met individuele instellingen bij het fonds, maar blijft wel verantwoordelijk voor een aantal basisprincipes. Eén daarvan is dat de overheid niet de stekker uit organisaties trekt, waarvan zij zelf heeft vastgesteld dat die naar behoren functioneren. Het nakomen van die politieke verantwoordelijkheid is belangrijker dan ooit, nu het subsidiesysteem zo'n ingrijpende wijziging ondergaat.

Voor ons dansgezelschap is de situatie de laatste week nog dramatischer geworden. Ook de gemeente Amsterdam houdt ons on-

danks een positief advies buiten het Kunstenplan, dit keer omdat we een nieuwe producerende instelling zijn. Er zijn in Amsterdam nog zeven clubs in deze situatie, maar wij zijn de enige met twee positieve adviezen en geen geld - een triest unicum.

Het voelt bijzonder onwerkelijk om als 'uitblinker in cultureel ondernemerschap' en 'internationaal ambassadrice voor de dans uit Nederland en Amsterdam' genoemd te worden en tegelijkertijd door alle overheden aan de kant te worden gezet. Ze hebben allemaal de mond vol van een duurzamer cultureel veld, maar er is bij de overheid niemand die z'n verantwoordelijkheid neemt als het systeem aantoonbaar faalt. Ze zien liever een goed functionerend en positief beoordeeld gezelschap verdwijnen dan dat ze moeten toegeven dat hun systeem een steek heeft laten vallen.

De zes organisaties met een positief advies maar zonder subsidie zijn: anoukvandijk dc, Grachtenfestival, Operadagen Rotterdam, Skin, Tafel van Vijf, Vrije Val / Muziektheater Frank Groothof. De petitie is te downloaden via www.kunsten92.nl

De acht organisaties met een positief advies van de Amsterdamse Kunstraad maar zonder subsidie zijn: anoukvandijk dc, Calefax Rietkwintet, Internationaal Choreografisch Kunstencentrum EG | PC, Leine & Roebana, Maatschappij Discordia, Parels voor de Zwijnen, The Glasshouse en ZEP

Rob Docter

Een cultuur van ontwerpen

Het kabinet heeft zijn doelstellingen geformuleerd voor het architectuurbeleid. Over de gesignaleerde thema's en de ambitieuze toon is Rob Docter voorzichtig enthousiast, maar hij mist een overkoepelende visie op de uitvoering van het beleid.

Onder de titel 'Een cultuur van ontwerpen' heeft het kabinet zijn gedachten over het architectuurbeleid 2009-2012 gepresenteerd. De nota is gebaseerd op de uitgangspunten uit Kunst van Leven ('Mooier Nederland') en de visie A2008+ die het College van Rijksadviseurs vorig jaar presenteerde. Met deze nota over het architectuurbeleid draagt rijksbouwmeester Mels Crouwel het stokje over aan zijn opvolgster, Liesbeth van der Pol. En dat is een goede zaak, want het eens zo bloeiende architectuurbeleid was in de jaren daarvoor behoorlijk in de versukkeling geraakt.

De nota kent drie speerpunten: het verankeren van het ontwerp in rijksprojecten en -programma's (onder andere via zogenoemde ontwerpprotocollen), het versterken van de stedenbouw en het regionaal ontwerp, en de herbestemming en herontwikkeling van waardevolle gebouwen en gebieden ('Belvederebeleid'). In feite wordt reeds bestaand beleid voortgezet, met enkele nieuwe accenten. Zolang het beleid ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd is daar niks mis mee, maar het ontbreken van een onderscheidende overkoepelende visie, een door de betrokken ministers (de nota is ondertekend door de bewindslieden van OCW, VROM, WWI, LNV en VenW) scherp geformuleerde visie op de cultuur van het ontwerp, draagt het risico van vrijblijvendheid in zich. De gegeven analyse van de actuele ruimtelijke ontwerpgegevens is helder en juist, maar de wijze waarop het kabinet van plan is om de bouwcultuur te bevorderen en de kwaliteit frustrerende besluitvormingsmechanismen tussen overheden en marktpartijen aan te pakken ontbreekt.

Niettemin biedt de nota een ambitieus programma van maatregelen om stadslandschappen te vormen, verrommeling tegen te gaan, duurzame ontwikkeling te bevorderen en de ontwerpende disciplines meer ruimte te geven. Vooral het idee van ontwerpprotocollen is interessant. Ofschoon de tot nu toe opgedane ervaringen wisselend succes laten zien, is het goed om ernaar te streven op voorhand kwaliteit te borgen, zeker in die gevallen waarbij de overheid als vergunningverlener of (mede)financier in de gelegenheid is dat te doen. De invoering van een dergelijk instrument zou een belangrijke vernieuwing van het ruimtelijk kwaliteitsbeleid kunnen vormen en Nederland internationaal weer een voorbeeldfunctie kunnen geven. Dat vereist draagvlak bij alle betrokken partijen, maar vooral zorgvuldig en gedreven curatorschap van het rijk, dat ertoe moet leiden dat de publieke en de private sector de cultuur van ontwerpen als een gezamenlijke verantwoordelijkheid (kunnen) zien.

Over de wijze waarop de betrokken bewindslieden aan de uitvoering concreet zullen bijdragen blijft de nota nogal in het vage. Toch is het niet alleen oude wijn in nieuwe zakken. Ook al blijft de nota vaag over de uitvoering en instrumentatie, de gesignaleerde thema's en vooral de bondige, ambitieuze toon zijn nieuw en verfrissend. Maar het zal met name van minister Plasterk en rijksbouwmeester Van der Pol veel cultuurpolitieke daad- en overtuigingskracht vergen om die toon in concrete actie om te zetten. Voorlopig lijkt het er echter op dat de basisinfrastructuur van instellingen, die alle met hun plannen hebben ingezet op de veelbelovende voor-

uitzichten uit Kunst van Leven, de komende jaren ternauwernood hun oude broek zullen kunnen ophouden. Ruimte voor een nieuw hemd dat weer vier jaar mee kan zit er niet in. De verkokerde opzet van de financiële paragraaf en de daarin opgenomen schotten tussen de departementen getuigt voortsnog evenmin van ruimhartige eensgezindheid bij de instrumentatie van het beleid. Blijft het dan weer alleen maar bij mooie woorden over mooi Nederland?

Rob Docter is algemeen directeur van het Berlage Instituut

Marc Versteeg
zakelijk leider Cappella Pratensis

Ik vind het echt onvoorstelbaar. Op de voorlopige beslissing van het NFPK+ hebben we gereageerd met een brief waarbij ingegaan is op alle slordigheden en onzorgvuldigheden. Daar is echter niets mee gedaan in de uiteindelijke beslissing. De Raad voor Cultuur deed dat altijd wel, zodat het lijkt alsof het fonds onze bezwaren in zijn geheel niet mee heeft genomen.

Daartegenover staat het advies aan de Provincie Noord-Brabant dat echt himmelhoch jauchzend over ons is. Een van de twee moet toch ongelijk hebben?

Cappella Pratensis wil behoren tot de Europese top van de oude muziek, maar met dit gat in de begroting ontkomen we er niet aan in onze ambities te moeten snijden.

Filmsector ontevreden over documentaire- en animatie-brief

De documentaire- en animatiefilm 'staat er goed voor', schreef minister Plasterk deze zomer in een beleidsbrief aan de Tweede Kamer. Voor beide sectoren bestaat grote internationale waardering. En 'waar ontwikkelingen vanzelf verlopen, spreekt vanzelf dat de overheid gepaste afstand houdt.' Maar de filmsector is zeer teleurgesteld: 'wie aan de top wil blijven, zal toch echt moeten investeren.'

In deze brief, die was opgesteld op verzoek van de Tweede Kamer omdat die signalen had gekregen dat zowel de documentaire- als de animatiesector onder druk zouden staan, worden een beperkt aantal nieuwe maatregelen aangekondigd. Zo wil minister Plasterk het Teledoc-project van de publieke omroep steunen met jaarlijks 600.000 euro uit de mediabegroting. Het Nederlands Fonds voor de Film zou daar dan zelf binnen zijn begroting ook jaarlijks 630.000 euro voor moeten vrijmaken. Daarnaast komt er de komende drie jaar in totaal 500.000 euro beschikbaar voor een betere aansluiting tussen animatiefilmers en de game-industrie. Het gaat hierbij om een gezamenlijk programma van het Fonds BKVB en het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties.

Volgens een aantal organisaties in de filmsector – naast de Beleidsgroep Documentaire* en de Vereniging van Nederlandse Animatieproducenten ook het Filmfonds en het Stimuleringsfonds – is deze uitkomst teleurstellend. In een gezamenlijke brief schrijven zij dat 'de verwachting gerechtvaardigd leek dat een financiële injectie zou worden aangekondigd, aangezien in beide sectoren werk van hoge kwaliteit wordt geproduceerd terwijl de investeringen de afgelopen jaren zijn achtergebleven. Wie aan de top wil blijven, zal toch echt moeten investeren.'

De ondertekenaars van de brief hebben zeker waardering voor het programma voor animatiefilmers en game-industrie, maar verwachten dat dit slechts aan een klein gespecialiseerd deel van die sector ten goede komt. Het belangrijkste probleem voor de Nederlandse animatiesector is echter dat het middensegment tussen commerciële en artistieke producties ontbreekt. Zij stellen voor een speciaal project ter stimulering van Nederlandse animatiefilms en korte films voor televisie en de bioscoop op te zetten, en het Filmfonds hiervoor een eerder aangevraagd budget van 300.000 euro alsnog toe te kennen. Ook wordt gepleit voor opname van een passage in de prestatieafspraken met de publieke omroep over het aantal uitgezonden Nederlandse animatieproducties. Bovendien zou het Stimuleringsfonds alsnog 800.000 euro die het eerder voor animatie had gevraagd, toegekend moeten krijgen.

Juist vanwege de grote internationale waardering is het 'extra teleurstellend' dat voor documentaires de financiering achterblijft, vinden de ondertekenaars. Het Stimuleringsfonds kan namelijk op dit moment al niet alle kwalitatief hoogwaardig beoordeelde documentaireplannen subsidiëren. Het gevraagde extra budget hiervoor van 1 miljoen euro is niet toegewezen. Daarbij komt dat door achterblijvende financiering en teruglopende budgetten bij de publieke omroep jonge regisseurs de laatste jaren slechts mondjesmaat kansen hebben gekregen. Het voorstel van Minister Plasterk om het Filmfonds

het Teledoc-project met 630.000 euro uit het bestaande productiebudget voor documentaires te laten matchen zal daarom tot verdere verschraving leiden. Het Filmfonds zou voor Teledocs een extra bedrag van gelijke hoogte moeten krijgen.

‘wie aan de top wil blijven, zal toch echt moeten investeren’

Tenslotte wordt de documentairesector getroffen door het kabinetsbesluit om rechtstreekse overheidssteun aan televisieprogramma's te verbieden. Het gaat hierbij niet alleen om directe financiering door een ministerie, maar ook om indirecte geldstromen die bijvoorbeeld via een NGO lopen. Veel onafhankelijke documentairemakers steunen daarop bij de financiering van hun productie. De ondertekenaars pleiten voor het maken van een 'be-re-deneerde uitzondering' voor deze categorie documentaires.

* *De Beleidsgroep Documentaire bestaat uit: Cees van Ede (Federatie Filmbelangen), Chai Locher (Vereniging van Nieuwe Film- en Televisiemakers), Martijn Mewe en Jos de Putter (Dutch Directors Guild), Valérie Schuit en Edwin Smelt (Nederlandse Vereniging van Speelfilmproducenten).*

[Redactie]

Roland Spekle
zakelijk leider Ensemble MAE (voorheen
Maarten Altena Ensemble)

De stand van zaken op dit moment is dat Ensemble MAE op 1 januari 2009 geen enkele financiering meer heeft. We zullen echter alles op alles zetten om het ensemble overeind te houden.

Volgende week gaan we met het NFPK+ in gesprek over een mogelijke tweejarige projectsubsidie. Projectsubsidie betekent wel: geen kantoor en geen mensen meer in dienst.

Dat brengt me op het volgende punt: cultureel ondernemerschap vereist een langetermijnvisie. Hoe kun je dat via projectsubsidie voor elkaar krijgen?

Het fonds heeft zich eerder uitgesproken voor een goede begeleiding van instellingen op het pad naar cultureel ondernemerschap. Die dialoog gaan we graag met het fonds aan.

Internationaal cultuurbeleid kent vele prioriteiten

'Grenzeloze kunst' is de titel van de laatste brief over internationaal cultuurbeleid van de ministeries van OCW en Buitenlandse Zaken. Dat grenzeloze geldt ook wel wat voor het geschetste beleid, waarschijnlijk omdat het gebaseerd is op een mix is van verschillende soorten overwegingen: cultureel, historisch, buitenlandspolitiek, ontwikkelingsgericht en economisch. Naast drie doelstellingen en zes uitgangspunten formuleerden de beide ministeries vijf ambities voor de toekomst.

1. Gerichte inzet voor design, mode en architectuur

Belangrijk en nieuw is een gerichte inzet op disciplines waar Nederland internationaal sterk in staat: design, mode en architectuur. Hiervoor stellen drie ministeries (OCW, Buitenlandse Zaken en Economische Zaken) ieder een miljoen euro per jaar beschikbaar. Voor de uitvoering van gezamenlijke projecten wordt een aparte organisatie in het leven geroepen: 'Dutch Design, Fashion and Architecture' (DDFA). Daarnaast zal OCW samen met Economische Zaken het stimuleringsbeleid voor andere creatieve bedrijfstakken voortzetten. Het gaat hierbij vooral om de audiovisuele industrie en de popmuziek.

2. Een gerichte geografische focus

Wat volgt is een bonte verzameling steden en landen die om verschillende redenen de lijst hebben gehaald. Nederland zet niet alleen in op aanwezigheid in de vertrouwde culturele *hotspots* als Londen, Parijs, Berlijn en New York maar ook op steden als Bombay en Bamako, op landen als Spanje, Italië en Japan, en op nieuwe *hotspots* in China en Rusland. Naast samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen wordt geïnvesteerd in de historische banden met Indonesië, India, Suriname, Zuid-Afrika en Brazilië, in culturele ontwikkelingssamenwerking met landen in Afrika, in de interculturele dialoog met de mediterrane en Arabische regio en in versterking van de culturele infrastructuur en culturele uitwisseling met landen in Midden-Europa en op de Balkan. In EU-verband werkt Nederland actief mee aan het uitwerken van onderwerpen als collectiemobiliteit, cultuureducatie, mobiliteit van kunstenaars en creatieve industrie. Nederlandse culturele instellingen worden van hun kant actief gestimuleerd deel te nemen aan Europese programma's en netwerken.

3. Blijvende aandacht voor de Nederlandse presentatie van kunst en cultuur in het buitenland en van het buitenland in Nederland

De bestaande grootschalige presentaties van Nederlandse kunst en cultuur in het buitenland, betaald uit HGIS-middelen van Buitenlandse Zaken, zullen worden voortgezet. Daarnaast zijn ook sectorale presentaties mogelijk: sectorinstellingen en SICA kunnen hiervoor subsidie bij dat laatste ministerie aanvragen. Voor internationaal aanbod in Nederland zelf is voortaan OCW alleen verantwoordelijk: dertien internationale festivals zijn opgenomen in de culturele basisinfrastructuur. Ook kan bij de Mondriaan Stichting subsidie voor grootschalige presentaties van buitenlandse beeldende kunst in Nederland worden aangevraagd. Voor de dialoog met Nederlanders met andere culturele achtergronden hebben OCW en Buitenlandse Zaken in 2006 Kosmopolis opgericht. Deze stichting zal in 2009 worden geëvalueerd.

4. Een gerichte inzet op gemeenschappelijk cultureel erfgoed

Met acht prioriteitslanden worden afspraken gemaakt over samenwerking bij het behoud van gezamenlijk cultureel erfgoed. Het gaat hierbij onder andere om investeringen in kennisuitwisseling en in duurzaamheid. OCW en Buitenlandse Zaken stellen ieder hiervoor een miljoen euro beschikbaar, de helft van dit budget wordt gedelegeerd naar de ambassades.

5. Meer samenhang in het cultuur- en ontwikkelingsprogramma.

Kunst en cultuur bevorderen de interculturele dialoog en verbindingen en leveren daardoor ook een bijdrage aan ontwikkelingssamenwerking. In 2007 hebben zeventien Nederlandse culturele organisaties op Schokland een akkoord met de minister van Ontwikkelingsamenwerking ondertekend, met als doel de mobiliteit van kunstenaars uit ontwikkelingslanden te verbeteren, hen toegang te geven tot de internationale kunstmarkt, bestaande netwerken met elkaar te verbinden en meer samenwerking te zoeken met partnerorganisaties in ontwikkelingslanden. Ontwikkelingsamenwerking heeft hiervoor twee miljoen euro extra beschikbaar gesteld, met als voorwaarde dat Nederlandse organisaties hieraan ook een (financiële) bijdrage leveren. In totaal wordt uit het ontwikkelingsbudget jaarlijks 25 miljoen euro aan cultuur en ontwikkeling uitgegeven. Een deel van de middelen wordt gedelegeerd naar ambassades in ontwikkelingslanden.

Financieel

- HGIS-middelen: 8,8 miljoen per jaar. OCW en Buitenlandse Zaken werken inhoudelijk samen, maar zijn ieder beheersmatig verantwoordelijk voor 4,4 miljoen. OCW delegeert zijn budget voor de periode 2009-2012 naar cultuurfondsen en sectorinstituten; kunstenaars en instellingen kunnen daar subsidie voor internationale activiteiten aanvragen. Buitenlandse Zaken gebruikt de 4,4 miljoen voor DDFA (1 miljoen), het gemeenschappelijk cultureel erfgoed (1 miljoen), het bezoekersprogramma voor buitenlandse programmeurs en deskundigen, SICA en gerichte presentaties in het buitenland.
- OCW: DDFA (1 miljoen), gemeenschappelijk cultureel erfgoed (1 miljoen), internationale platformfunctie in de culturele basisinfrastructuur (ca. 8 miljoen per jaar). Daarnaast ondersteunt OCW ook de internationale functie van fondsen en sectorinstituten.
- Buitenlandse Zaken: instituten in Parijs en Jakarta.
- Buitenlandse Zaken en OCW samen: Huis *deBuren* in Brussel en SICA.
- Economische Zaken: DDFA (1 miljoen euro per jaar). Daarnaast heeft de EVD creatieve bedrijfstakken tot speerpunt in het exportbeleid gemaakt.
- Ontwikkelingsbudget (*Official Development Assistance*, ODA): jaarlijks 25 miljoen euro. Uitgaven in Nederland betreffen onder andere de Prins Claus Prijzen en Festival Mundial in Tilburg.

Tenslotte besteden culturele instellingen zelf zo'n 7% van hun budget - direct of indirect - aan internationale uitwisseling, omgerekend zo'n 17 miljoen euro.

[Redactie]

Dette Glashouwer
lid Suver Nuver

Zoals het nu bij het NFPK+ georganiseerd is, valt er weinig meer te lobbyen. We nemen het verlies en zijn druk bezig met een afscheids-tournee. Suver Nuver gaat dit jaar haar 21-jarig bestaan vieren, maar dit is dus ook meteen het einde. Geen idee wat we hierna gaan doen: iedereen is 21 jaar op Suver Nuver gefocust geweest.

Wat er besloten is door het NFPK+ is inherent aan het Nederlandse systeem: er moet doorgestroomd worden. We kunnen het ook niet helpen dat we zo oud geworden zijn!

Het is toch wat, dat er over het kleine budget voor kunst en cultuur elke keer zo gesteggeld wordt. Kom op met die 1 procent.

De laatste voorstelling van Suver Nuver is op 3 januari in Theater Bellevue in Amsterdam.

Huib Haringhuizen
directeur Wereld Muziek Theater Festival

Ons festival stopt. Voor een festival met een meerjarenplanning is het onverantwoord zonder enige structurele bodem in de financiering door te gaan. Hoewel de totale rijkssubsidie maar 12% van de omzet uitmaakt, is het behoud daarvan toch cruciaal. Op dit moment komt 40% uit publieksinkomsten en de rest uit projectsubsidies van andere overheden en particuliere fondsen.

Die te grote afhankelijkheid van incidenteel geld, houd je een tijdje vol. Wij zelfs 15 jaar. Maar op een gegeven moment moet het anders.

We vroegen het Rijk nu eens niet om méér geld, we vroegen alleen om het incidentele geld structureel te maken. We hebben lang van een Afrikaanse cent, een Caribische stuiver of een Aziatisch dubbeltje, een inspirerende Euro weten te maken. Maar van nul centen kunnen zelfs wij geen chocola maken, van welke kleur dan ook.

Aan het NFPK+ hebben we een brief gestuurd, om onze bezorgdheid te uiten over de slachting die het fonds in onze sector heeft aangericht. Het gaat niet om onszelf, het gaat om serieuze en inspirerende aandacht voor podiumkunsten uit andere culturen.

KUNSTEN '92

Namens haar leden heeft Kunsten '92 de afgelopen maanden, samen met verschillende partners, actie gevoerd. Deze hadden deels een openbaar karakter, zoals het Paradiso Uitmarktdebat, de petitie die Carice van Houten en Halina Reijn aanboden aan de Tweede Kamer en de actie 'Hoed, waar ben je mee bezig?'. Maar ook op de achtergrond is veel overleg gevoerd met bestuurders en Kamerleden van verschillende partijen, om hen te voorzien van de nodige informatie. Dit alles heeft bijgedragen aan de totstandkoming van de nu behaalde resultaten.

- 24 april 2008** Kunsten '92 vraagt in een brief aan de minister om maatwerk bij de implementatie van het profijtbeginsel; niet de bezuiniging, maar de investering dient centraal te staan.
- 15 mei 2008** Verspreiding van het persbericht 'Consequent advies is belangrijk ijkpunt voor een nieuw tijdperk in de cultuursector' n.a.v. het zojuist verschenen advies van de Raad voor Cultuur.
- 5 juni 2008** Kunsten '92 organiseerde een debat in De Balie n.a.v. het cultuurprofijtbeginsel en het eerste advies van de Raad voor Cultuur en de reactie van de minister hierop.
- 25 juni 2008** In een brief t.b.v. het Kamerdebat op 26 juni over het nader advies van de Raad voor Cultuur, vraagt Kunsten '92 de minister om inzicht te geven in de effecten van gelijkblijvend budget.
- 26 juni 2008** Voorafgaand aan het Tweede Kamerdebat over het cultuurbeleid boden Carice van Houten en Halina Reijn de Commissie Cultuur van de Tweede Kamer een petitie aan namens Kunsten '92.
- 31 augustus 2008 e.v.** De Uitmarkt vormde de achtergrond voor de aftrap van de actie 'Hoed, waar ben je mee bezig?', zie ook www.waarbenjemeebezig.nl
- 31 augustus 2008** Onder de titel 'Plasterks beleid versus de weerbarstige praktijk' gingen lokale bestuurders en kamerleden tijdens het vijfde Paradiso Uitmarktdebat met elkaar in gesprek o.l.v. Clair Polak. Minister Plasterk was bereid een toelichting te geven.
- 10 september 2008** In een debat in het Muziekgebouw aan 't IJ gaf Kunsten '92, n.a.v. het advies van de commissie muziek, het NFPK+ de gelegenheid om aan de direct betrokkenen verantwoording af te leggen over haar werkwijze en de gehanteerde criteria.
- 10 september 2008** Op dezelfde avond vond in De Balie het debat 'Theater en de stad' plaats dat Kunsten '92 samen met het Theaterfestival organiseerde.
- 16 september 2008** In een persbericht n.a.v. Prinsjesdag stelt Kunsten '92 dat de minister belangrijke stappen zet, maar dat zijn nieuwe cultuurbeleid hogere investeringen vergt.
- 23 september 2008** In een brief informeert Kunsten '92 haar leden over de stand van zaken m.b.t. de Motie Hammer die tijdens de Algemene Financiële Beschuwingen is aangenomen.

Op de website van Kunsten '92 vindt u nog meer actuele achtergrond- en opinieartikelen: www.kunsten92.nl. Na de begrotingsbehandeling verschijnt z.s.m. een reguliere nieuwsbrief.

Vereniging Kunsten '92,
Herengracht 62
1015 BP Amsterdam
tel (020) 422 03 22
fax (020) 422 04 00,
info@kunsten92.nl
www.kunsten92.nl

Medewerkers aan dit bericht
Marianne Versteegh, Heleen Alberdingk Thijm, Rob Docter, Raymond Frenken, Robbert van Heuven, Aart Kolle, Annemarie Koopman, Herber van de Minkelis

KUNST

EN '92

